STADSVERKENNINGEN TILBURG

Verslag ronde 1, Meierijbaan, Ringbaan Oost, J. P. Coenstraat (Zuidzijde) en Wilhelminakanaal, gelopen 12 september 2019.

Voordat we het verhaal van deze stadsverkenning beginnen een korte algemene inleidende uitleg.
De wandelingen worden steeds gelopen door Ton Goossens, Ad van Eijck en George Bedaux. Ad maakt foto's van de panden, George beschrijft de wandelingen en Ton schuift de foto's in de tekst van George.
We hebben het over **HIP**panden; HIP staat voor Heemkunde Inventarisatie Project. Wij geven een pand een HIPstatus als het geen gemeentelijk- of rijksmonument is maar wij (Ton, Ad, en George) het wel monumentwaardig vinden.
We hebben het regelmatig over het Bouwarchief. Vanaf 1906 is de gemeente Tilburg begonnen met het registreren van alle te bouwen en te verbouwen werken. In het bouwarchief zijn alle bouwvergunningen met bijbehorende tekeningen van nieuwbouw en verbouwingen bewaard. Rond 2000 is dit papieren archief ook digitaal in te zien. Van panden die voor 1906 gebouwd zijn staat in het bouwarchief dus geen informatie over de bouw zelf ter beschikking, wel informatie over verbouwingen van die panden die na 1906 hebben plaatsgevonden.
Wij hebben het over **verbeterpunten**: dat zijn plekken die wij van een niet aanvaardbare kwaliteit vinden.
We citeren met regelmaat uit:
'Het Tilburg e.o. van Architect Jos. Donders geschreven door Donders' kleinzoon Wout van Bommel.
De BONAS publicatie 'Jos. Bedaux architect (1910- 1989)', geschreven door Christel Leenen.
De serie 'moNUmenten in Tilburg, deel 1, (nr 1 tm 100), 2 (101 tm 200) en 3 (201 tm 300) van de Heemkundekring Tilborch.
'Tilburg in 94 stadsverkenningen' behandelt alle huizen en gebouwen van Tilburg. De nieuwe wijken De Blaak, Tilburg Noord en de Reeshof zijn in deze publicatie niet meegenomen evenals de voormalige gemeentes Berkel Enschot en Udenhout.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze stadsverkenning mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, scans, opnamen of enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het redactieteam van het redactieteam dat bestaat uit George Bedaux, Ad van Eijck en Ton Goossens.

Vandaag beginnen we op het adres Ringbaan Oost nr. 280.
Deze woningen 280 tm 250 zijn 16 woningen die horen bij een groot bouwplan dat hier in de wijk Jeruzalem snel na de oorlog is gerealiseerd om de grote woningnood te lenigen.
Onder architectuur van Prof. H. T. Zwiers en in samenwerking met Ir J. de Jong, directeur van Publieke Werken, werd tussen 1947 en 1953 een grootschalig woningbouwcomplex gebouwd in het Engelse Aireysysteem, bestaande uit eengezinswoningen en portiekflats. De woningen bestonden uit een skelet van beton en staal met een buitenbekleding van beton en een binnenbekleding van voornamelijk houtvezelplaat. Het flauw hellend dak was met hout beschoten en afgewerkt met een bitumineuze bedekking. Woningen met standaard maten en plattegronde. De portiekflats zijn enkele jaren geleden gesloopt samen met een aantal woningen. Op de plaats van de gesloopte woningen en een vrij gekomen industrieterrein is een nieuwe wijk verrezen. De 276 overgebleven oude woningen zijn toen door de huidige eigenaar TIWOS samen met de architecten

Van den Hout en Kolen grondig maar ook ingetogen gerenoveerd. Van deze woningen hebben er zes onlangs een monumentale status (Caspar Houbenstraat 18 tm 28) gekregen. Ze vertellen het verhaal van een nieuwe stadswijk die snel na de oorlog is opgetrokken.
Hier aan de Ringbaan zien we het type met boven een balkonhekje en dubbel openslaande ramen en beneden twee gekoppelde brede ramen.
We gaan rechtsaf de Caspar Houbenstraat in. Deze Caspar Houben leefde van 1823 tot 1899 en was getrouwd met Antoinette Verbunt. Houben had aan de Koningshoeve aan de Ley een ververij.

C Houbenstr 18-28

Op nr. 28 tm 18 zien we de Aireywoningen die onlangs een monumentenstatus hebben gekregen, zes woningen in totaal. Ook hier op de verdieping de openslaande ramen maar beneden twee smalle ramen.

Betuwestr 19-41

We gaan rechtsaf de Betuwestraat in waar het aireyplan wordt vervolgd, rechts nr. 19 tm 41, 12 woningen met beneden smalle ramen en aan de overkant, op nr. 30 tm 48 tien woningen met beneden smalle ramen en boven gekoppelde brede ramen.
Vervolgens wordt de serie 'smalle ramen beneden en balkonhek boven' nog eens met zes woningen vervolgd: nr. 43 tm 53.

R Oost 300

Dan zien we recht voor ons uit het in 1978 gebouwde kantoor van Bouwmaatschappij Van der Weegen dat op de hoek van de Ringbaan Oost en de Meijerijbaan staat, Ringbaan Oost nr. 300. Het bouwarchief verstrekt geen informatie over het pand. De architectuur is geheel in stijl van de jaren zeventig met zijn verspringende gevels en afgeschuinde hoeken. Het pand doet mij sterk denken aan het gebouwtje van het Gemeentelijk Informatiecentrum dat in de jaren zeventig werd gerealiseerd bij het Stadskantoor 1. Zijn het beide ontwerpen van Dré Storimans geweest?
We lopen de Maaslandstraat nog een stukje richting Ringbaan Oost in en zien daar aan de linkerkant achter wat bosschages een hoogspannings- en een regulateurruimte staan, op nr. 28 en 26. Ze zijn gebouwd in 1949.

Maaslandstr 24-18

We lopen dan weer terug en zien voorbij het kantoor van Van der Weegen weer aan twee kanten aireywoningen. Rechts nr. 24 tm 18, vier woningen. Hier zien we per woning twee deuren in de gevel. Waarschijnlijk zijn dit vroeger dubbele woningen (duplex) geweest. Aan de overkant op nr. 43 tm 33 zes woningen van het type 'boven brede en onder smalle ramen'. Hetzelfde type zien we vervolgens op nr. 31 tm 13, tien woningen. Aan de overkant piepen we even het Biesboschstraatje in om daar nog vier woningen te zien. Deze hebben boven het balkonhekje en beneden de smalle ramen.

Maaslandstr 16-10

Dan vervolgen we weer de Maaslandstraat met rechts de nummers 16 tm 10, weer vier woningen van het duplextype. Dan weer rechtsaf het zijstraatje, de Altenastraat in, ook hier het type 'boven balkonhek beneden smalle ramen'.
En dan weer terug voor het laatste stuk Maaslandstraat, met rechts nr. 8 tm 2, vier woningen van het duplextype en links nr. 11 tm 1, zes woningen van het 'balkonhek-smalle-raamtype. We besteden hier ook wat aandacht aan de lage haagjes voor de woningen die de huizen een smal privéstoepje bieden.
Dan komen we in de Twentestraat. Eerst het rijtje van vier woningen rechts, nr. 73 tm 79. Deze zijn weer van het duplextype.

Twentestr 74-60

Dan weer terug voor de andere kant van de Twentestraat maar daar staan woningen die nog te nieuw zijn voor onze stadsverkenning. Ze zijn in 2017 gebouwd en aan de overkant staan nog woningen in aanbouw. Hier wordt het Nieuwe Jeruzalem of wel het plan 'Aan de Waterkant' gerealiseerd.
We gaan dus even terug de Maaslandstraat in en pakken daar de eerste straat rechts, de Veluwestraat. Rechts wordt het Aireyplan van Zwiers en Jan de Jong vervolgd met een blok van zes woningen, nr. 128 tm 118. Hier zien we weer het type 'met balkon en smalle ramen'.
Dan gaan we linksaf de Westlandstaat in met alleen aan de linkerkant woningen: nr. 2 tm 32, in totaal 16 woningen, alle van het type 'balkonhek en twee brede ramen'.

Gaasterlandstr 24-2

Aan de overkant lopen we in het midden van de straat de anderskleurige Gaasterlandstraat in. Hier heeft blijkbaar de Aireybuurt in het verleden al een veer moeten laten. Het bouwarchief informeert ons nader over deze woningen. r Ze zijn in 1989 gebouwd in opdracht van de Vereniging Volkshuisvesting Tilburg (dat is later TIWOS geworden) naar een ontwerp van Buro Pierre van der Geld Architekt uit Hilvarenbeek. Een beetje een smet op het witte Jeruzalemplan alhoewel het toch op zich nette woningen zijn. De bovenramen zijn geplaatst in een horizontale baan van een donkere steen die over alle huizen doorloopt. Hieronder oranjerode bakstenen gevels met speklagen. Het oranje rood zien we in de dakpan terugkeren. Gaasterlandstraat nr. 24 tm 2 heen en 1 tm 23 terug. Hier in totaal 24 van de 40 woningen. Deze woningen zijn geen vervangers van oude aereywoningen geweest, wat we eerder veronderstelden, maar ze zijn hier aan de Gaasterlandstraat gebouwd op een groenstrook. Aan de Caspar Houbenstraat zijn ze gebouwd op de plaats van een rijtje winkelhuizen.
We lopen via de Westlandstraat terug naar de Veluwestraat waar we linksaf verder gaan met het Aireyplan van 1948. Rechts nr. 116 tm 86, zestien woningen in het 'balkonhek-tweebreed-type'. Links nr. 53 tm 31, twaalf woningen in het 'boven-tweebreed-onder-tweesmal-type'
We gaan linksaf de Caspar Houbenstraat in en zien daar aan de overkant een appartementengebouw van vier lagen dat hier een jaar of vijf geleden gebouwd is ter vervanging van het flatgebouw dat in 1949 hier in het kader van het aireyplan gebouwd werd.

C Houbenstr 1-107

Een fris gebouw dat goed past bij de bestaande grijze woningen in zijn omgeving. Ik dacht dat het een ontwerp van Kraaijvanger Architecten uit Rotterdam is maar

dat weet ik nog niet zeker. Het betreft de nummers 1 tm 107, in totaal 54 adressen.

C Houenstr 1-107 naam

Het gebouw luistert naar de fraaie naam Houbenstaete zoals op de linkerzijgevel te lezen valt. Op de achtergevel lezen we in grote baksteenletters: 'men gaat reizen om thuis te komen'. Deze spreuk zet ons aan het denken.
We gaan nog even terug naar de overkant van de Caspar Houbenstaete waar we de bruinrode architectuur van Pierre van der Geld weer zien verschijnen maar hier met een witte smet op nr. 2. De rollen zijn nu omgekeerd lijkt het. Wat is hier gebeurd? In het oorspronkelijk aireyplan van Zwierts was hier ruimte gereserveerd voor acht winkelhuizen . Deze zijn niet meteen met het woningbouwplan in 1949 gerealiseerd maar een paar jaar later, in 1952. Ze zijn ontworpen door Ir. G. Beekers die toen nog in de Maaslandstraat nr. 24 woonde. In 1989 heeft de Vereniging van Volkshuisvesting Tilburg deze winkelhuizen trachten te vervangen door 16 woningen maar dat is blijkbaar niet helemaal gelukt. De bakkerij op nr. 2 is gebleven waardoor er drie woningen minder zijn gerealiseerd. Inmiddels is aan de vitrage achter de etalageramen te zien dat Bakkerij C. de Beer is gestopt. Goed dat dit gebouwtje als een herinnering aan dat buurtwinkelcentrumpje overeind is gebleven.

C Houbenstr 2-8

Op de nrs. 4, 6, 6a, 8, 8a, 10, 10a, 12, 12a, 14, 14a, 16 en 16a zien we de dertien overgebleven woningen. De architect heeft zich qua vorm laten inspireren door het werk van Beekers. Een woning van twee lagen hoog met daarvoor, op de begane grond, een uitbouw met een lessenaardak.

C Houbenstr 109

Aan de overkant op nr. 109 zit het Buurthuis Jeruzalem. Ook dit gebouwtje is in 1952 gerealiseerd, maar verdere informatie laat het bouwarchief niet zien.
Het 'Geheugen van Tilburg' helpt me beter. Ik citeer Wil de Rooij die in 2016 het volgende schrijft: 'Een groot deel van het verenigingsleven speelde zich af in het café van de weduwe Van den Abeelen, tegenwoordig het buurthuis. Dat café was het kloppend hart van Jeruzalem. Iedereen liep er in en uit. Daar waren de buurtvergaderingen, bruiloften, begrafenissen, volksdansles, het sinterklaas-feest, of de toneelavonden. Na mevrouw Van den Abeelen hebben haar zoon Fons en schoondochter Bep het café nog tientallen jaren gerund. Nadat zij er in 1987 mee stopten is het een buurthuis geworden waarin ik nu zelf nog actief ben.'
Het buurthuis is afgelopen jaar geheel gerenoveerd.
Rechts naast het buurthuis lopen we de Betuwestraat in. Hier zien we dat het buurthuis aan de achterkant uitgebreid is met een peuterspeelzaal, genaamd TIK TAK.
We gaan de eerste straat links in, de Beemsterstraat.

Beemsterstr 6-8

Links een klein speeltuintje en dan nog wat verderop aan de linker kant vier woningen, nr. 8, 6, 4 en 2. Deze woningen hebben de laatste renovatieronde van Van den Hout en Kolen gemist. Ze hebben nog de voordeuren van de renovatie van 1982. Aireywoningen nog steeds, gebouwd in 1949. Het type: boven twee ramen los en beneden twee ramen gekoppeld.
We lopen de straat weer uit en gaan dan links en vervolgens rechts de Gooilandstraat in. Hier zien we aan de rechterkant op nr. 40 tm 2 weer twintig aireywoningen, ook van het type boven twee ramen los en beneden twee ramen

gekoppeld. Prof. Ir. H. T. Zwiers blijft ze ontworpen. Hier alleen aan de rechterkant woningen.

Betuwestr 8-28

We gaan terug naar de Betuwestraat en gaan daar rechts in en zien daar de woningen 28a, 28, 26a en 26 tm 2, nog eens 16 aireywoningen en weer van het type twee los en twee gekoppeld. Heb je hier aan deze kant van de wijk geen balkontypes? Het begint er op te lijken.

Betuwestr 1

Aan de overkant zien we op nr. 1 een heel ander gebouw. Een heel groot dak met daaronder hele lage gevels van rode baksteen met in die gevels tussen twee getoogde deuren zes raampartijen die door zwaar raamhout in drieën gedeeld zijn en die vervolgens weer door dunne stalen spijlen in vier ruiten onderverdeeld zijn. Het gaat om een school, zoveel is ons duidelijk. Aan de noordoostkant wordt de school door een vierhoekige erker uitgebreid onder een flauw hellend dak.

Betuwestr 1 D

In de noordgevel zien we dan nog onder een uitgebouwd tentdak een entree die niet origineel lijkt. Hier zijn de ramen vervangen door kunststof exemplaren. Het bouwarchief laat weer niets los en dus gaan we voor nadere informatie weer naar onze zegsman uit het Geheugen van Tilburg Wil de Rooy: 'Voor de school moeten de kinderen nu Jeruzalem uit. Lange tijd konden de kleuters naar de Bernadette-school aan het einde van de Betuwestraat. Daar is nu Amarant gevestigd. De school werd in 1955 gebouwd naar ontwerp van architect Noud Heerkens, die vele honderden gebouwen in Tilburg heeft ontworpen.' Amarant is ondertussen ook uit de school getrokken. Het pand staat nu te koop of is onlangs verkocht.
We gaan rechts af de Havendijk op en gaan dan meteen weer rechts voor de Sallandstraat waar we aan twee kanten weer de aireywoningen zien en inderdaad ook hier weer hetzelfde twee-losse-en-twee-gekoppelde-ramen type. Rechts 16 woningen 1 tm 31 en links hetzelfde aantal 2 tm 32.

Veluwestr 42-48

En dan weer terug naar de Havendijk en daar weer rechts en weer rechts de Veluwestraat in waar we rechts op nr. 1 tm 29 en 29a nog eens zestien en links op nr. 2 tm 48 nog eens 24 aireywoningen aan ons arsenaal mogen toevoegen. Alle woningen weer van het zelfde type. Nu we alle woningen van het oude Jeruzalem gezien hebben en ik constateer dat de woningen in het zuidelijke deel in veel meer types gebouwd zijn heb ik op de BAGviewer nog naar het precieze bouwjaar van de woningen gekeken in de veronderstelling dat de woningen wellicht gefaseerd gebouwd zijn en dat blijkt te kloppen. Alles in het zuiden dateert van 1949 en alle woningen in het noorden van 1954. Blijkbaar moest er in 1954 bezuinigd worden en dat is ten koste gegaan van het aantal types.

We steken via ‘de bult’ het kanaal over en lopen dan naar de wijk Armhoefse Akkers.

R Oost 242-248a

Direct aan de voet van het viaduct maken we een bocht van 180 graden en zien daar onder aan het talud een rijtje van vijf witte woningen, Ringbaan Oost nr. 242 tm 248 en 248a. Wit is bij nader inzien te veel gezegd. Het zijn woningen die bestaan uit twee wit omlijste traveeën die gevuld zijn met rode baksteen en ramen en deuren. Op de begane grond zien we in het rechter travee een garagedeur. Het waren waarschijnlijk de eerste drive-in woningen van Tilburg. Het bouwjaar was 1954. Als opdrachtgevers worden genoemd J. Schonk voor nr. 242, W. van der Weegen voor 244, Ch. Storimans voor 246, en de Bouwcombinatie Storimans van der Weegen voor de andere woningen. De architect was P.M.J. Wayers.
We gaan linksaf de hoek om en komen zo op De Werf, de straat langs de Piushaven waar de gemeente jarenlang zijn bouw- en bestratingsmateriaal heeft opgeslagen: de voormalige Gemeentewerf. Rond 2010 is het terrein leeg opgeleverd voor de realisatie van een bouwplan voor 46 grondgebonden woningen, 41 appartementen en 20 groepswoningen voor Korsakowpatienten. Opdrachtgevers waren Triborgh Gebiedsontwikkeling en Laventuur Planontwikkeling. Het plan werd ontworpen door Geert Driesen en John Speck van awg architecten uit Antwerpen en geschiedde in het kader van de grootschalige herontwikkeling van de rond 1920 aangelegde Piushaven.

De Werf 211-207

De Werf 199-171

De Werf 159-123

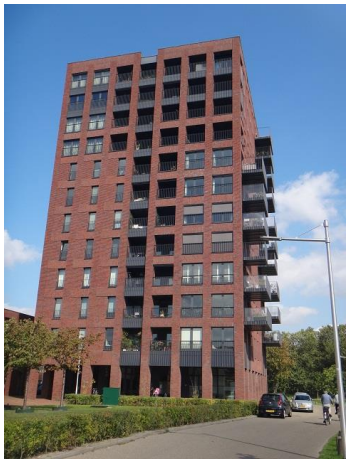
De Werf 39-97

We zien achtereenvolgens de volgende adressen: nr. 211 tm 207, 205 tm 189, dan een verzamelgebouw van drie adressen 187 tm 183, dan 181 tm 171, dan weer verzameld 169 en 167, dan 165 tm 147, dan verzameld 145 tm141, dan 139 tm 123, dan weer verzameld 121a, 121 en 119, dan 117 tm 99 en dan in de toren Havenmeester verzameld 30 adressen 39 tm 97 en in de laagbouw verzameld de 20 groepswoning 37 tm 1.
Voor de beschrijving van het bouwplan citeer ik het architectenbureau awg (architectenwerkgroep): ‘ de werf situeert zich op de noordoever van de Piushaven nabij de aansluiting op het Wilhelminakanaal en maakt onderdeel uit van de jaren’30 wijk Armhoefse Akkers. In het stedenbouwkundig ontwerp is

betracht om in het karakter van de wijk het bestaande halve bouwblok af te bouwen. Deze completering wordt architectonisch ingevuld door een aaneengesloten strook grondgebonden woningen die qua schaal en materialisering aansluiting zoekt bij de wijk. Aan de waterzijde verloopt de bebouwingslijn meanderend en vormt in één genereus gebaar een reeks openbare plekken met ieder een eigen plek aan de haven. Zo ontstaan er kadewoningen vlak aan het water en meer teruggetrokken woningen rond een uitdagende speeltuin, een parkachtige ruimte en een stedelijk plein. Aan het einde van de strook grondgebonden woningen staat een toren die de plek in de stad markeert en de overgang en grens aangeeft tussen het stedelijke en het landschappelijke.' En verderop in de tekst: ' De stedenbouwkundige meander domineert en karakteriseert het project. Door een ingetogen uniforme architectuur met een doorgedreven detaillering en tektoniek wordt de focus gelegd op de openbare ruimtes aan het water. De architectuur fungeert hier als decorstuk voor de stedenbouwkundige ruimte: het individuele karakter van de woning ondergeschikt aan het belang van de gemeenschappelijkheid'
We lopen rechts van de twaalflaagse toren langs de haven en vervolgen de weg die daar naar links gaat. Rechts zien we op nr. 7 de gebouwen van Rijkswaterstaat. Het eerste gebouw was een bergloods die hier in 1956 gerealiseerd werd in opdracht van G. de Klein, waterstaatkundig hoofdambtenaar eerste klasse. In 1984 kwam er een flink gebouw te staan, toen in opdracht van Rijkswaterstaat Dienstkring Midden Brabant, een kantoorgebouw met bedrijfsruimte. Op de tekening van architect Ir. H. Oortwijn uit Amsterdam wordt het gebouw 'Regiostation' genoemd. Het heeft dan al ongeveer de huidige omvang. In 1994 volgt er nog een voornamelijk interne verbouwing en krijgt het pand het huidig aanzicht.

De Werf 3a A

Dan kijken we naar de andere kant en zien daar 'De Bonbon' zoals **De Werf 3a** in de volksmond wordt genoemd. Het pandje is in 1936 gebouwd tegelijkertijd met een aantal dienstgebouwen en een trafostation dat we nog zien zij het geïntegreerd in het nieuwe De Werfplan (De Werf 1a) maar ook tegelijk met de woning die we op de hoek van het volgende woningbouwblok met als adres Hendrik Zwaardecroonstraat 2 zien. Het ontwerp is van Publieke Werken en hoogst waarschijnlijk van de toenmalige directeur D. Huender. De Bonbon was een prachtig vormgegeven kantoortje met aan de zuidkant er aan vast een magazijn en werkplaats. Onlangs is de hele bonbon gerestaureerd en heeft een nieuwe zuidgevel gekregen waarin de ingang tot een yoga- en pilatesstudio is

ondergebracht. Het koper op het dak van de bonbon is ingeruild voor zink maar het pand is nog fraai genoeg gebleven dat het voor een **HIP**vermelding in aanmerking komt, samen met **Zwaardecroonstaat 2** dat heel eigenzinnig op de hoek maar met zijn voorkant toch een beetje aan de Oisterwijksebaan gebouwd is.

H Zwaardecroonstr 2 A en B

Hendrik Zwaardecroon heeft van 1667 tot 1728 geleefd en was Gouverneur Generaal van de Verenigde Oostindische Compagnie.

Hoevensekanaaldijk 95-93

We gaan rechts af en komen zo op de Hoevensekanaaldijk waar we met nr. 95 beginnen. Nr. 95 en 93 zijn in 1959 gebouwd in opdracht van de adjunct-secretaris van de Stichting van de Landbouw de heer P. Geboers. P.M.J. Wayers was de architect. Boven waren de ramen vierruits en beneden achtruits.

Oisterwijksebaan 64-70

De straat kent hier nog een nr. 91 maar die woning zit op de hoek en is tegelijkertijd gebouwd met **Oisterwijksebaan** 64 tm 72, in totaal zes woningen die gebouwd zijn in 1934 door NV. Alstarte. Mooie huizen met zadeldaken en op de hoeken een dwarskap met op de gevel boven de erker een fraai zinken of koperen puntdak. Het huis op de hoek heeft in 1998 op de verdieping links van de erker een dakterras bij het huis betrokken. Verder zien de gevels er nog oorspronkelijk uit.

Oisterwijksebaan 72-74

De rij wordt bij nr. 72 op een mooie wijze met een knik beëindigd.

Oisterwijksebaan 72-80

Dan volgen op nr. 74 een huis waarvoor apart bouwvergunning werd

aangevraagd en op 76 tm 80 drie huizen die ook een apart behandelplan doorliepen. Alle huizen nog steeds van Astarte en ook gebouwd in 1934. Alleen de laatste drie woningen werden 'middenstandswoningen' genoemd en de andere 'heerenhuizen'.

Oisterwijksebaan 82-102

We steken de Hendrik Zwaardecroonstraat over. Hier begint op nr. 82 een nieuw bouwplan, nu van aannemer Ard. de Koning. Gebouwd in drie fases, nr. 82 tm 86 in 1934 en nr. 88 tm 94 en nr. 96 tm 104, beide in 1935. In totaal twaalf woningen.
Weer wordt met enige regelmaat de dwarskap herhaald en beneden zien we een over de gevels doorlopend dak dat de erker van iedere woning maar ook de naast gelegen entree afdekt. Boven in het dak zien we overal een bescheiden dakkapel en aan het eind van de rij wordt de knik in de straat subtiel mee genomen. Er wordt geen naam van een architect op tekening vermeld wat in die tijd bij woningen die door opdrachtgevende aannemingsbedrijven werden gebouwd vrij gebruikelijk was. Een bouwkundige van het aannemingsbedrijf verzorgde vaak de tekeningen.

Oisterwijksebaan 110-122

Op nr. 106 tm 124 zien we het volgende bouwplan. Dit maal voor tien woningen, nu weer gebouwd in opdracht van Bouwbureau N.V. Astarte. Hier geen dwarskap om de rij visueel te onderbreken maar hier wordt de gevel van twee woningen twee maal naar voren gehaald en aan de bovenkant met een schilddak afgerond. Weer verzorgde woningen, weer met een doorlopend dak boven de entrees en mooie gekoppelde dakkapellen op de daken. Overigens vallen ons pas nu de

verzorgde voortuinen op die op sommige plaatsen ook nog de oorspronkelijke tuinmuurtjes hebben behouden.

Oisterwijksebaan 130a-132

En dan krijgen we op nr. 124a, 126, 126a, 128, 128a, 130 en 130a zeven woningen die in 1962 gebouwd zijn in opdracht van de Heer P. van Meerendonk naar een ontwerp van J.A.C. Huijsmans. Aanvankelijk was de opdrachtgever H. van Ostade en ging het om drive-in woningen. Via een afwijkend bouwplan zijn het woningen geworden met uitgebouwde woonkamers met op de uitbouw een balkon. Nr. 126a heeft in 2003 zijn dakkapel gekregen en nr. 128a in 1988. Van die van 130a is de datum onbekend.
En dan vervolgt architect Huijsmans met een nieuwe serie van zes huizen, gebouwd in 1968 in opdracht van A. Knoop, nr. 130b, 130c, 132, 132a, 134 en 134a. De dubbele voordeuren vallen op. Nr. 134a heeft nog het originele gevelbeeld met een tweeraams dakkapel, een groot slaapkamerraam met aan de zijkant een smal raam met bovenlicht en beneden een groot onverdeeld raam. Hier heeft nr. 132 een tweede dakkapel in 1978 gekregen en heeft nr. 134 een erker gebouwd en zijn dakkapel vergroot in 1996.
Op nr. 136 tm 150 zien we vervolgens acht woningen die in 1933 gebouwd zijn in opdracht van Th. van Ierland naar een ontwerp van C.M.B. van den Beld. Mooie rustige architectuur die door de eigenaren gerespecteerd wordt. Let op de bal boven op de privacymuurtjes tussen de voordeuren. Nergens zijn de raamverdelingen gewijzigd. Slechts één dakkapel op nr. 140 (1992).
Nr. 152 is in 1992 gerealiseerd, een ontwerp van Jan van Gool uit Goirle. Mooi dat hij de daklijst boven de erker van de linker buurman boven de entree van 152 heeft laten doorlopen waardoor dit huis een rij lijkt af te ronden.

Oisterwijksebaan 158-162

Dan volgt de voormalige boerderij van landbouwer C. Kolen op nr. 158. Deze moet al voor 1905 gebouwd zijn, het jaar dat het bouwarchief van de gemeente Tilburg ging functioneren. De oudste informatie die we in het archief aantreffen dateert van 1913 toen er onder architectuur van Jos. Donders een melkhuisje werd bijgebouwd. In 1992, hetzelfde jaar als het huis op nr. 152 is gebouwd, werd ook de boerderij in drie delen verkaveld: links in de voormalige stal, tot en met het halfronde stalraam, nr. 158, dan in het midden, het raam met luiken en de voordeur, nr. 160 en tot slot de twee ramen en de voordeur in de aangebouwde ruimte opzij van het huis, nr. 162. De nood moet hoog geweest zijn in 1992...

Nr. 164 en 166 zijn beide in 1932 gebouwd met afzonderlijke vergunningen, één op naam van resp. H. Vermeer, zonder opgegeven beroep en de ander op naam van de onderbaas A. Strijbosch. Het ontwerp van beide huizen staat op naam van A.J.J. de Wijs. Het huis van Strijbosch zal wat meer gekost hebben zo schatten wij in. De dwarskap en het siermetselwerk op de topgevel. De voorgevel lijkt nog geheel origineel te zijn.

Oisterwijksebaan 172

Dat is ook het geval bij de volgende drie huizen, nrs. 168 tm 172. Ze zijn alle drie in 1933 gebouwd met twee bouwvergunningen. Nr. 168 en 170 in opdracht van A.J. van der Heijden en nr. 172 in opdracht van M.P. van Dungen. C.M.B. van den Beld heeft ze ontworpen. We zijn het van hem gewend: verzorgde huizen.

Oisterwijksebaan 174 B en A

Nr. 174 springt er met zijn uitbundige architectuur uit. Dat begint al met de rode baksteen, de dwarskap en de over twee lagen doorlopende erker, met beneden en boven gebogen ramen,die dan nog eens letterlijk afgerond wordt door een koperen koepeldak. In de topgevel zien we versieringen in het metselwerk. Het huis is gebouwd in 1935 in opdracht van boekbinder J.A.C. Brouwers en de versierende architect is A.J.J. de Wijs. Ook dit huis verdient een **HIP**vermelding. In de gevel van nr. 176 zien we elementen van de wederopbouwstijl, maar dan een beetje bij elkaar geraapt. De woning is in 1954 gebouwd in opdracht van P.M.J. Jacobs. Er staat geen naam van een architect op de tekening.

Oisterwijksebaan 178 B en A

Die staat er ook niet op de tekening van het volgende huis, **nr. 178**, maar alles wijst er op dat het om een Jos. Schijvens gaat. De reeks identieke ramen op de verdieping die eindigen of beginnen in een erker. De fraaie cordonlijst boven deze ramen en erker en de natuurstenen blokjes tussen de ramen. En beneden zien we een rond gemetselde portiek met mooie voordeur, een erker met boven het dakje er boven vijf bovenlichten en tot slot het hekwerk met kunstig gemaakte bakstenen pilasters met daartussen wit geschilderde stalen buizen met daarop, al even kunstig aangebracht, een gekartelde strook dievenwering. Het huis is in 1933 gebouwd in opdracht van B. Westerburgen. We zetten ook dit het huis op onze **HIP**lijst.

Oisterwijksebaan 180

Op nr. 180 zien we nog een huis van een bekende architect: Jos. Donders. Het is tien jaar eerder, in 1923, gebouwd in opdracht van landbouwer J. Kolen, een woning met stal, maar hier zijn de ramen niet zo gaaf bewaard. De verfijning die we hier nog in het kozijn van voordeur en bovenlicht zien is in alle andere ramen niet meer aanwezig, In het dak boven de gevel aan de Ringbaan Oost is een zware dakkapel in het beeld verschenen. De stal heeft in de loop der tijd wat aanbouwsels gekregen, waardoor het pand geen echte Donders meer genoemd kan worden. Het is vanaf 1954 lange tijd eigendom geweest van de Gemeentelijke Woning Dienst.

R Oost 240-22 tm 50

We kijken naar de overkant en zien daar op de hoek met de Ringbaan-Oost het grote in 1998 gebouwde geelzwarte woonblok 'Willem II state', hier aan de Oisterwijksebaan met drie woonlagen en vervolgens de hoek om aan de Ringbaan-Oost opklimmend tot elf woonlagen. In totaal zijn hier in opdracht van Van Wijnen Zuid te Waalwijk vijftig appartementen gerealiseerd, nr. 240-01 tm 240-50. Het ontwerp is van De Twee Snoeken uit Den Bosch.
Een zwaar gebouw naast het verfijnde gemeentemonument op nr. 240.

R Oost 240a

Dit betreft de voormalige Rijks H.B.S Willem II, gebouwd in 1932 in opdracht van de Gemeente Tilburg, een school met conciërgewoning, een ontwerp van Joz. Wielders uit Sittard. Het handschrift dat Wielders hier hanteert heeft veel verwantschap met dat van Dudok. De HBS was in 1866 begonnen in het voormalige paleis van Koning Willem II. Een van de eerste leerlingen was Vincent van Gogh. In 1934 was de school te klein geworden en verhuisde ze naar deze nieuwbouw. Tijdens de oorlog werden de Joodse leerlingen naar een lyceum in Den Bosch overgebracht. Een aantal van hen zouden in concentratiekampen sterven. In 1971 verhuisde de HBS naar de Tatralaan in Stappegoor. Toen trok de R.K. Scholengemeenschap St. Dyonisius in het vrij gekomen pand en die bouwde in 1975 nog twee grote gymlokalen aan de kant waar nu het appartementengebouw staat. In 2002 werd de school gerenoveerd en kreeg het pand de kantoorbestemming die het nu nog steeds heeft.

R Oost 240b

Het is een asymmetrisch blokvormig gebouw met tweebouwlagen, in gele baksteen opgetrokken met een L-vormige plattegrond en een plat dak. De raampartijen vallen op.

R Oost 240 ingang

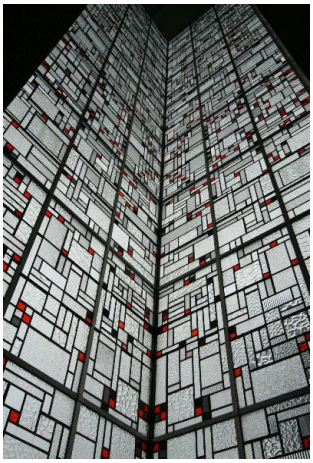
R Oost 240j (binnenzijde)

Aan de Ringbaan-Oost zijn twee lange horizontale stroken vensters zichtbaar en links op de hoek zien we in een verder blinde gevel een groot glas in lood raam met transparant en gekleurd glas.

R Oost 240f

R Oost 240e

Ook is hier de indrukwekkende ingangspartij met luifel gesitueerd.
Links onder de luifel een opvallende gedenksteen met de afbeelding van Koning Willem II te paard met tekst, een ontwerp van de Tilburgse kunstenaar August van Os.

R Oost 240E

We lopen de J.P. Coenstraat in en zien daar achter een lange tuinmuur de noordgevels van de voormalige school en dan op de hoek, met de voordeur in de Antonie van Diemenstraat (gouverneurgeneraal in Nederlands Indië, 1593-1645), op nr. 1, de voormalige conciërgewoning.

A v Diemenstr 1-B

Eerst nu vallen de ruim bemeten dakoverstekken van de schoolgebouwen en vooral van deze woning op.

A v Diemenstr 1-A

Ook hier zien we fraaie gevels met verzorgde baksteenarchitectuur. En een subtiel dun afdakje boven de voordeur.
We gaan verder de straat in. Links zien we op nr. 2 tm 6 drie woningen die horen bij een bouwplan voor in totaal 39 woningen dat hier en in omliggende straten in

1932 is gerealiseerd door aannemer Gebr. Struijcken. Verzorgde woningen met telkens twee erkers onder één dak. Nr. 6 heeft een vrijstaande erker met daarin nog de originele bovenlichten.

A v Diemenstr 10-20

Wij volgen de knik in de straat en zien dan weer aan de linkerkant op nr. 10 tm 18 deze keer vijf woningen van het 39-woningenplan van Struijcken. Veel bovenlichten zitten er nog in de erkers. Alle gebouwd in 1932.
Nr. 20 is van een jaar later, van 1933 en gebouwd door J.F. Struijcken, aannemer van beroep. Het zal een van de gebroeders geweest zijn die hier voor zich zelf een woning bouwde. De bovenlichten zijn hier uit de serre verwijderd. Het huis past in de stijl van de andere woningen.
Nrs. 22 tm 38 zijn negen garageboxen die in 1960 gebouwd zijn door H. Hermans.

A v Diemenstr 5

Oisterwijksebaan 173

Nr. 5, aan de overkant, is een heel bijzonder huisje, misschien wel het kleinste villaatje van Tilburg. Het pandje is in 1933 gebouwd in opdracht van Mevr. D.G. Staal Bakker, tegelijk met het huis er naast op de hoek met de O'wijksebaan. Dat is gebouwd in opdracht van Jos. Bedaux die van beide huizen ook de architect was.
We schreven er een moNUment van de week over waaruit ik citeer:
'De woonhuizen staan op twee achter elkaar gelegen percelen en komen overeen in stijl en materiaalgebruik. De stijl is Kropholleriaans. De woningen bestaan uit twee bouwlagen. De met leien gedekte zadeldaken hebben een geknikte dakvoet. Rode baksteen gevels met vensters van uiteenlopende maten met ongekleurd glas-in-lood. De erker aan de Oisterwijksebaan wordt beëindigd door een aangekapt tentdak, de erker aan de Antonie van Diemenstraat door een balkon met aangekapt tentdak dat door een zware houten constructie wordt geschoord. De hoofdentree aan de Oisterwijksebaan heeft een luifel bestaande uit een met leien gedekt zadeldak op een zichtbare houten constructie. Dit motief gaat Bedaux vaker gebruiken zoals bij de wegkapellen voor het Brabants Studentengilde. De getoogde hoofdentree aan de A. van Diemenstraat bevindt zich in het eenlaagse deel onder het verlengde dakschild. De erfafscheiding aan de Oisterwijkse baan is nog de originele: gemetselde pijlers met ezelsruggen, waartussen ijzeren stangen. Beide huizen verkeren nog in vrijwel originele staat.'
We plaatsen **Antonie van Diemensstraat 5** en **O'wijksebaan 173** op onze **HIP**lijst.
Intussen zijn we dus weer terug in de Oisterwijksebaan waar we verder gaan met de oneven kant.

Oisterwijksebaan 163-159

Daar beginnen we op de andere hoek met de A. van Diemenstraat aan drie woningen onder één kap, nr. 163 tm 159. De oudste informatie over deze panden in het bouwarchief dateert van 1908. Dan krijgt Petronella Kriellars vergunning om van één woning er twee te maken. Ik denk dat dit bouwplan nooit uitgevoerd is want in 1912 krijgt dezelfde Kriellars vergunning voor de bouw van drie woningen naar een ontwerp van Jos. Donders. De gevel ziet er dan ongeveer zoals nu uit. Eerst twee T-vensters, dan een deur, vervolgens een kruisvenster en een deur en dan een deur en een kruisvenster. De kruisvensters zijn wat veranderd. Boven zien we nog drie oude dakkapellen in de mansardekap.
Ik citeer Wout van Bommel die een publicatie schreef over zijn grootvader Jos. Donders: 'Woningen onder een mansardekap met drie houten dakkapelletjes met zadeldak. Wit geschilderde natuurstenen speklagen begrenzen de ramen aan de boven- en onderkant. Onder de daklijst een gemetselde sierlijst van witte stenen. Bovenlichten met groen glas-in-lood.'

Oisterwijksebaan 129-151

Dan zien we op nr. 151 tm 129 twaalf woningen die gebouwd zijn door, alweer, aannemer Gebr. Struijcken. Deze keer is het bouwjaar 1938. De woningen 145 en 143 hebben nog alles in de gevel origineel. We zien boven en beneden gekoppelde erkers waardoor de gevels met regelmaat ruim een meter verspringen. De tuinmuurtjes zijn bij alle woningen intact gebleven. Ook de dakkapellen zijn nog geen van alle gewijzigd. En aan het begin en het eind van het rijtje zien we als markering een dwarskap. Een bewoner van de dwarskapper op nr. 151 weet ons te vertellen dat in zijn huis een van de gebroeders Struijcken gewoond zou hebben. Hij vertelt ons ook dat deze Struijcken destijds in Duitsland een hele grote partij geglazuurde dakpannen had ingekocht en dat hij daarmee bijna alle huizen van Armhoef bedekt heeft. Voor wat het waard is.
En dan volgen op nr. 127 en de hoek om in de Simon van der Stelstraat 17 twee in 1933 door N.V. Astarte gebouwde 'heerenhuizen'. Ze lijken nog geheel origineel te zijn. De horizontale spijlen in de ramen vallen hier op. Simon van der Stel (1639 tm 1712) was de eerste gouverneur van Kaap de Goede Hoop.
Nr. 15 is ook gebouwd door N.V. Astarte, ook in 1933, een woning en een garage. Ook hier is niets aan veranderd.
Op 13 tm 3 zien we zes woningen van het bouwplan van 39 woningen van Gebr. Struijcken waarvan we net in de A. van Diemenstraat de eerste aanzet al zagen. De woningen met de twee-onder-een-dak-erkers zijn nog redelijk geconserveerd.

We lopen terug via de overkant. Nr. 18, en om de hoek Jan Maurits van Nassaustraat 36, zijn in 1933 gebouwd, een woning en een winkelhuis, een ontwerp van C.M.B. van den Beld, in opdracht van Th. van Ierland. In 1974 is het winkelhuis veranderd in een woning waarbij de winkeldeur op de hoek is dicht gemetseld. Deze woning heeft toen een nieuwe entree gekregen. Hier zaten toen drie gekoppelde ramen in de gevel die we ook boven in tweevoud zien. Ook in de ramen aan weerskanten van de voordeur zaten dergelijke gekoppelde ramen.

S vd Stelstr 20

Nr. 20 is het hoekhuis op de hoek met de O'wijksebaan, een mooi stevig huis, een ontwerp van F.P.J. Ruts, in de sfeer van de Amsterdamse School gebouwd in 1933 in opdracht van J. Andriessen, ambtenaar bij de N.C.B. We zien verspringende daklijsten, grote dakoverstekken, een schilddak met rode pannen en veel baksteen in de gevels. De daklijsten en ramen zijn verticaal geleed terwijl het trappenhuis en de schoorsteen voor de horizontale geleding zorgen. Het voortuintje is met een boog mooi ommuurd.
Zo zijn we weer in de Oisterwijksebaan beland en wel bij nr. 121. Ook dit is een bijzonder huis, totaal afwijkend van de rest van de straat, niet opgenomen in de aaneengesloten bebouwing en niet gebouwd in de jarendertig stijl van de Armhoefse woningen. Wat is hier gebeurd? In 1913 heeft bloemist Jos van de Boom hier een bloemserre, een berging en een dubbel woonhuis laten bouwen met de contouren van het huis dat we nu zien. Op de plaats waar we nu het grote raam in de gevel zit bevonden zich toen twee voordeuren met daarboven een topgevel met daarin twee ramen. In het dak zaten naast de topgevel twee dakkapellen en daaronder aan elke kant twee hoge woonkamerramen. Het ontwerp was van C.J.H. van Domburg geweest. In 1966 heeft P. van Dulmen van deze twee woningen één woning gemaakt. Het ontwerp van toen is van Ir. Arnoys uit Bergen op Zoom. Er is sindsdien niet veel aan de gevel veranderd.

Oisterwijksebaan 97-93

Dan volgen op nr. 113 tm 89 en het hoekhuis J.M. van Nassaustraat 2 , 14 woningen van een bouwplan voor 38 woningen en een winkelhuis dat N.V. Astarte hier en aan de J.M. Nassaustraat in 1931 heeft gerealiseerd. Mooie evenwichtige woningen en ook hier zien we nog vele originele exemplaren ertussen. Boven een zesruits en een twaalfruits raam en beneden een groot onverdeeld woonkamerraam, zoals we o.a nog bij nr. 111 en 109 kunnen zien. De aanbouw links bij 113 was oorspronkelijk in één laag uitgevoerd. In 1935 heeft Astarte die met een laag verhoogd. Doordat alle huizen nog steeds er als een eenheid uitzien (overal dezelfde kleur van het schilderwerk en nergens dakkapellen) denken wij dat het huurwoningen zijn maar het zouden ook woningen kunnen zijn met eigenaarbewoners die met elkaar afspraken gemaakt hebben over het aanzicht van hun gevels en daken . Terwijl we dit constateren zien we dat dit verhaal in ieder geval niet opgaat voor de laatste twee huizen in de rij waar de bewoners zo vrij zijn geweest de bakstenen gevels een crèmewitte kleur te geven.

JM v Nassaustr 16

Samen met deze witte kleur gaan wij de hoek om naar de **Jan Maurits van Nassaustraat** (1604-1679 o.a. gouverneur van Brazilië) waar het plan van Astarte doorpakt met een iets sobere woning, nr. 4 tm 26. Twaalf woningen. De voordeuren zitten hier vlak in de gevel. Het woonkamerraam was verticaal in drieën gedeeld zoals we nog bij nr. 4 kunnen zien. Nr. 16 heeft in het jaar 2000 twee dakkapellen gebouwd.

JM v Nassaustr 34b-28

Dan begint op nr. 28 een rij van zes woningen in 1937 gebouwd in opdracht van textielagent A. van Grinsven naar een ontwerp van Jos. Schijvens. We herkennen de warme bruinrode baksteen met verdiepte lintvoeg en gevulde stootvoeg. Mooie woningen met aan het begin en het eind een dwarskap en daartussen in, een meter achter de voorgevelrooilijn gevels met erkers die dan weer in de rooilijn liggen. En ook hier zoals het bij Schijvens betaamt op de verdieping een ritmische herhaling van drie identieke negenruits ramen. De getoogde voordeuren lijken met hun parallel getoogde boven- en zijlichten te stralen. Het betreft nr. **28 tm 34, 34a en 34b**. Nr. 34a heeft in 2002 een dakkapel gerealiseerd. Bij nr. 34 a en 34 zijn de negenruitsramen vervangen door enkelruitsexemplaren. Verder zien de huizen er nog mooi geconserveerd uit. We zetten ze op onze **HIP**lijst.
Dan zien we op nr. 36 het in 1933 gebouwde woon en winkelhuis van Th. van Ierland en architect Van den Beld. In 1974 is de winkel dicht gestuukt.
We steken de Simon van der Stelstraat over en vervolgen daar de J. M. van Nassaustraat, nr. 38 tot en met 60, nog eens twaalf woningen van het 39-woningenplan van Gebr. Struijcken, de woningen met de twee-erkers-onder–een-kap. We zagen ze al eerder. Onder andere nr. 44 en 46 hebben nog de originele raamverdeling in de erkers.

JM v Nassaustr 61-53

Op het eind van de straat lopen we via de overkant terug. Hier gaat het 39 woningen plan van Struijcken verder met eerst vijf woningen in de rooilijn (nr. 61 tm 53) en vervolgens zeven woningen met een voortuin van een meter of zes, (nr. 51 tm 39), alle met de gekoppelde erkers. Nr. 41 heeft het dakje van de erker boven zijn voordeur doorgetrokken.

JM v Nassaustr 37

JM v Nassaustr 35-29

Dan steken we de S. van der Stelstraat nog een keer over en zien dan nr. 37 en vervolgens nog vier huizen 35 tm 29. Deze woningen zijn samen met nog twee aangrenzende huizen in de S. van der Stelstraat in 1935 gebouwd in opdracht van kapper Jan van Stiphout. De architectuur is weer duidelijk herkenbaar: Jos. Schijvens. Het plan is in tweeën gedeeld, het hoekhuis nr. 37 en de twee woningen aan de S. van der Stelstraat en de vier huizen hier aan de straat. Hier gebeurt heel veel, eerst twee 'eenvoudige' woningen met een flinke voortuin en dan, iets dichter bij de straat, een tussenwoning met een topgevel boven de voordeur en dan in de rooilijn een hoge dwarskapper. Ook hier weer 'stralende' voordeuren en herhalingen van ramen op de verdieping, met een buiten het kozijn even doorlopend kalf. Ook de ronde ramen in de topgevels vragen om aandacht.

Dan begint bij nr. 27 het bouwplan voor 38 woningen en een winkelhuis van Astarte weer, nr. 27, 25, 23, 21 en, iets terugliggend nr. 19. Alles gebouwd in 1931. Nr. 23 heeft zich willen onderscheiden met het schilderen van de gevel. Op nr. 17 neemt de NV Bouw- en Aannemingsmij Bakhuizen uit Hilversum het even over. Voor slechts twee woningen. Maar ze hoefden niet alleen voor deze twee woningen helemaal uit Hilversum te komen. De opdracht ging over in totaal 12 woningen, twee hier, vijf aan de O'wijksebaan en vijf aan de J.P.Coenstraat, alle typisch naoorlogse woningen gebouwd met een andere portemonnee dan die van de vooroorlogse woningen. De ramen van de grote slaapkamer boven en de woonkamer beneden hebben bij deze woningen vaak dezelfde breedte en raamindeling. Hier hadden de ramen oorspronkelijk naast

een groot raam een zijraam met bovenlicht. De architectuur werd door de aannemer verzorgd.
Dan is er wat ruimte tussen de huizen en die ruimte leidt naar een stenen plein met aan de randen 31 autoboxen die ook door Bakhuizen gebouwd zijn.

JM v Nassaustr 11-7

Weer terug naar de straat en daar neemt Astarte de bouw op nr. 11 weer over. Dit is het winkelhuis geweest waar als ik het goed begrijp een bakkerij heeft gezeten. De winkel functioneert zo te zien niet meer. De gevels zijn aangepast maar het bouwarchief documenteert deze transitie niet. Wel wordt er melding van gemaakt dat in 2011 het dak verrijkt is met twee dakkapellen.
Op nr. 9 tm 1 wordt het Astarteplan verder doorgezet met woningen, vijf rijtjeswoningen en op nr. 1 een groot hoekhuis dat ook nog eens wit geschilderd is.
We gaan linksaf de Oisterwijksebaan weer op waar Astarte op 87 en 85 hun 39-woningen plan volledig maken.

Oisterwijksebaan 83a-67

En hier neemt op nrs. 83 Bakhuizen uit Hilversum het weer over, deze keer met vijf woningen, nr. 83a , 83, 81, 79 en 77. De borstweringen onder de gestapelde ramen zijn hier uit een ander materiaal opgebouwd dan bij de woningen die we net zagen.

JP Coenstr 2

JP Coenstr 4-12

Op nr. 75 begint een nieuw bouwplan van in totaal veertien woningen, gebouwd in 1932 door de Firma Joh. Appels, nr. 75 in de O'wijksebaan en dan nr. 2 tm 26 in de Jan Pieterszoon Coenstraat. Nr. 75 en 2 zijn apart ontworpen, los van het rijtje van de overige twaalf woningen. Deze woningen hebben een afgeplat schilddak en liggen breeduit aan de straat. De andere woningen zijn rijtjeswoningen maar met een kwaliteit die we niet vaak bij rijtjeswoningen zien. De gevelvlakken verspringen met regelmaat, de bakstenen gevels veranderen geregeld van kleur.

JP Coenstr 4 tm 26

De zadeldaken van de huizen worden afgewisseld met dwarskappen, kortom fraaie luxueuze rijtjeswoning. Ze zijn ook nog eens vrijwel ongeschonden

gebleven in de ruim 80 jaar dat ze hier de wijk sieren. Nr. 6 heeft zijn dakkapel vergroot en bij nr. 18 is in 1938 door ambtenaar C. Leenhouwers zijn loggia op de verdieping veranderd in een erker. In sommige benedenramen zijn de bovenlichten gesneuveld.
Op nr. 28 heeft makelaar Stok in 1938 een woonhuis en een winkel laten bouwen. Hij schakelde daarvoor architect S. Konings in. De ramen beneden zijn kaal gemaakt. Boven zijn de zestienruitsramen vervangen door zesruits exemplaren.
Dan is op nr. 30 tm 34, 34a en 34b de N.V. Bouw- en Handelmij Bakhuizen uit Hilversum weer aan het werk geweest, in 1957. Nr. 34a heeft in 2003 een dakkapel gekregen.
Nr. 36 is in 1933 gebouwd in opdracht van technisch ambtenaar F. Heezius. Er staat geen naam van een architect op tekening hetgeen mij doet veronderstellen dat Heezius het zelf getekend heeft en dan is hem dat goed gelukt.
Dan staan 38 en 40 op hun beurt te wachten, al vanaf 1933 toen N.V. Aannemersmij. v/h Gebr. van Heesch hier in de straat zes woningen bouwde. Deze twee en aan de overkant nog eens vier huizen. Aan de overkant is nog goed te zien hoe deze woningen er toen hebben uit gezien. Deze hebben overigens op de verdieping één lager raam gekregen. Op de tekening staat de naam van J.W. van Raak zonder verdere titel. Hij zal de huizen ontworpen hebben.

JP Coenstr 44-42

Nr. 42 is door dezelfde combinatie gebouwd, Van Heesch en Van Raak, als winkelhuis. In 1957 wordt de etalage van het pand wat veranderd in opdracht van Hub van de Hout die hier zijn kaaswinkel had. In 1974 zien we in het bouwarchief de naam van Van Gool verschijnen, toen al een begrip in de wijk Armhoef als frietproducent. De huidige winkel draagt nog steeds zijn naam.
Nr. 44 is het hoekhuis met daarin in de achterbouw een snackbar die er al in de jaren- zeventig in heeft gezeten. Ik zie de namen van Robbesom (1955) en Van Dommelen (1978) passeren. Het hoekhuis zelf is samen met vijf andere huizen in de Simon van der Stelstraat (nr. 2 tm 10) in 1932 gebouwd in opdracht van de Gebr. Johan en Jos. Schijvens. De architect was hier samen met zijn broer opdrachtgever, een in de bouw ongebruikelijke constructie. Alhoewel, wij zagen net Bedaux aan de Oisterwijksebaan hetzelfde doen. Deze huizen van Schijvens hadden bijzondere ramen wat alleen nog bij het laatste huis op nr. 10 te zien is. De andere gevels hebben nieuwe ramen gekregen waarmee alle jus uit de gevels gehaald is. Alleen aan de iets over de gevel doorlopende dunne afdakjes boven de

voordeuren herkennen we nog de architectuur van Schijvens. Nr. 2 heeft nog de originele lichtblauwe tegelvloer voor de voordeur.
Nr. 10 heeft zijn gevel goed geconserveerd. Een afdakje boven de voordeur dat niet past bij deze architectuur krijgt daardoor te veel aandacht.

S vd Stelstr 12+14

Nr. 12 en 14 horen bij het zeven-woningenplan van Jos. Schijvens en kapper van Stiphout dat we al eerder bespraken, gebouwd in 1935. Hier valt weer de herhaling van vensters op de verdieping op. Tussen de ramen zien we natuurstenen blokken uit de gevel komen. Ook bij het hoekhuis zien we in de brede schoorsteen op de hoek een fraaie overgang van het bruine metselwerk In, naar het lijkt, zwevende schijven van hetzelfde soort grijze natuursteen.

S vd Stelstr 1

We keren weer terug naar de **J.P. Coenstraat** waar het huis op de hoek nog zijn adres in de Van der Stelstraat heeft, nr. 1. Dit bijzondere huis is in 1932 gebouwd, in opdracht van lederbewerker F. van Hest naar een ontwerp van A.J.J. de Wijs. Heel mooi hoe de erker in de voorgevel steunt op een dunne wit geschilderde plaat en aan de bovenkant bekroond wordt door een daklijst waarboven een zinken tentdak bevestigd is tegen de achterliggende topgevel. We zien twee kleuren baksteen, een rode kleur voor de schoorsteen en een iets lichtere kleur, een beetje roze, voor de rest van de gevels.
Dan volgen op nr. 46 tm 60 acht woningen die gebouwd zijn in 1932 door Bredero's Bouwbedrijf uit Utrecht. Een mooie rij woningen die goed passen in de hoge architectonische kwaliteit van deze straat. Nr. 60 lijkt nog geheel in originele staat te zijn.

JP Coenstr 62+64

Nrs. 62 en 64 zijn beide woningen gebouwd in 1932 en ontworpen door F.P.J. Ruts. Nr. 62, gebouwd in opdracht van C.A.D. Rutten, 'bankwerker Gemt. Elektr. Fabriek', heeft zijn topgevel boven de deur van de achterom. Bij nr. 64, gebouwd in opdracht van J.J. van de Berg, 'spinnerijleider', zit de topgevel met bovenin een overdekt balkon zoals gebruikelijk boven de voordeur. Mooi tweekleurig metselwerk in beide gevels.

JP Coenstr 66+68

Nr. 66 is ook in 1932 gebouwd in opdracht van B.E, van Gemert naar een ontwerp van P.M.J. Waijers. Een topgevel met daarin opgenomen een loggia bekroont de twee erkers er onder. Links een ver voor het huis uit stekende muur die nog boven de daklijst uit toornt. Het lijkt wel of deze muur moet voorkomen dat de buurman op nr. 64 vanuit zijn uitkijkpost in zijn topgevel kan zien wie er beneden voor de voordeur van nr. 66 staat te wachten.
Ook bij het volgende huis op nr. 68 zien we een zelfde constructie zodat nr. 66 geklemd lijkt zitten tussen twee hoge muren. Dit huis is een jaar eerder gebouwd, in 1931, door opdrachtgever J.C.H. Hermans, van beroep handelsreiziger. De naam van deze Hermans komen we al in 1919 in het bouwarchief tegen bij een bouwvergunningaanvraag voor aanleg van een afvoer van huishoudwater. Het ontwerp van dit huis is weer van F. P. J. Ruts. Ook hier weer een topgevel die deze keer eindigt in een dakterras. In 1954 heeft deze Hermans de verticale stijlen uit de twee grote erkerraam laten verwijderen.
In 1964 is in opdracht van een C. Hermans het raam boven de voordeur en het onderliggende voordeurkozijn van een andere indeling voorzien, dit alles met inschakeling van de oorspronkelijke architect Ruts.

Nr. 70 is in 1932 gebouwd in opdracht van de mecanicien Bern. Boeren, een winkelhuis met bakkerij. S. Konings was de ontwerper van een geheel symmetrische gevel met onderin tussen twee etalages in het midden van de gevel de ingang van de winkel. De bakkerij bevond zich op het achtererf.
In 1970 heeft de winkelruimte woonbestemming gekregen en kreeg het pand op de begane grond het aanzicht dat we nu zien, twee ramen en in een portiek de nieuwe voordeur van het huis. Op de verdieping doorsnijdt een puntige erker op fraaie wijze de kroonlijst en wordt daar drager van een balkon voor een smalle dakkapel.

JP Coenstr 72

Het hoekhuis op nr. 72 dateert van 1971 en is gebouwd in opdracht van keurmeester J.R.E.M. van de Berg. Het ontwerp is weer van F.P.J. Ruts. Ook dit huis heeft boven in het dak zijn uitkijkpost gekregen.
En hiermee eindigt een rij van individueel onder architectuur gebouwde zeer mooie herenhuizen. We zetten heel deze rij**, nr. 62 tm nr. 72** op onze **HIP**lijst.

De middag is bijna voorbij. We hebben drie uur wandelen en gedeeltelijk fietsen er op zitten. Veel interessants gezien.

GB 23-09-2019